

NIEUWSBRIEF KORSAKOV-ONDERZOEK SLINGEDAEL

September 2016, jaargang 1, nummer 1

Slingedael biedt verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding aan patiënten met het syndroom van Korsakov. Slingedael heeft een gedifferentieerd zorgaanbod waar preventie, diagnostiek, langdurig verblijf, dagbehandeling en begeleiding thuis deel van uitmaken. De zorg en behandeling wordt geboden door een ervaren en multidisciplinair team dat werkt volgens een methodische werkwijze.

Via deze nieuwsbrief houden we u op de hoogte van actueel onderzoeksnieuws en ontwikkelingen in Slingedael. Meer informatie over de lopende onderzoeken kunt u vinden op het Werkplein Korsakov Slingedael op het Lelienet. De website is: <http://lelienet.lieiezorggroep.nl/korsakov-slingedael>

Wil jij ook iets delen in deze nieuwsbrief en/of op het werkplein? Schrijf dan een e-mail naar Erik Oudman: e.oudman@lieiezorggroep.nl
Mirjam van Dam: mi.vandam@lieiezorggroep.nl

Nieuws

- Op 7 en 8 juli hebben Erik Oudman en Albert Postma op het International Neuropsychologist Society Congres in Londen gesproken over lerend vermogen en het syndroom van Korsakov. In de zaal waren verschillende internationale wetenschappers op het gebied van het geheugen aanwezig.

- Mirjam van Dam heeft een 3^e prijs gewonnen met de inzending van de Topcare Innovatieprijs. De inzending heeft de titel: "Het effectief inzetten van een dynamische lichtinstallatie om slaapgedrag van mensen met het syndroom van Korsakov te verbeteren". Proficiat!
- Op 16 maart 2016 hield Romy Groeneweg, SPH-er, haar afstudeerpresentatie tijdens de onderzoek seminar in Korsakovcentrum Slingedael over Gespreksgroepen bij mensen met het syndroom van Korsakov in een instelling. Zes doelen voor de gespreksgroepen kwamen in haar onderzoek naar voren:
  - Stilstaan bij levensverhalen
  - Verdieping voor de bewoners (zinfragen)
  - Leveren bijdrage aan het welzijn
  - Zingeving
  - Verdieping dagbesteding
  - Afleiding verblijf Slingedael (dragelijker maken)

Agenda

- o **Maandelijks worden er onderzoek seminars georganiseerd van 11.00-12.00 in de Fontein:**

28-09: Dr. Matthijs Noordzij, Buienradar: is agressie te meten?

26-10: Sarah Hoes, Dynamische lichtinstallatie in Slingedael

09-11: Aniko Hazelebach, Hoe het geheugen aandacht stuurt in Korsakov & Rolinda Drost, Theory of mind in Korsakov: weten wat de ander denkt

- o 13 oktober is de Topcare Praktijk en Wetenschapsmiddag van 12:00-17:00 bij De Waalboog in Nijmegen (locatie: Joachim & Anna, Groesbeekseweg 327, Nijmegen). Het thema van dit jaar is het stimuleren van de verbetercultuur op de Topcare afdeling(en).

- o Europees Verpleegkundig Congres 2016

Van 4 t/m 7 oktober vindt het vijfde Europees Verpleegkundig congres plaats in de Doelen in Rotterdam. Het congres heeft als motto: Caring for older people: How can we do the right things right? Het congres belicht veertien thema's over de zorg aan ouderen, waaronder kwaliteit van zorg, palliatieve zorg, medicatie, technologie, onderwijs en leren, management en leiderschap. Er worden zo'n duizend deelnemers verwacht.

Het congres biedt een prima mogelijkheid om te laten zien wat TopCare is en wat het kan betekenen voor de verpleegkundigen/verzorgenden die in een TopCare instelling werken. Vanuit TopCare is daarom een abstract ingediend voor een gezamenlijke presentatie over TopCare op het congres. Het abstract heeft de titel: Topcare: an opportunity for nurses to show their leadership!

De presentatie zal gegeven worden door Mirjam van Dam, praktijkverpleegkundige en verpleegkundig onderzoeker en Els Verschuur, associate Lector TopCare aan de HAN verbonden aan de Atlant Zorggroep. De presentatie zal op 5 oktober tussen 15.00 en 16.30 plaatsvinden.

Onderzoekslijn 1: Korsakov lichamelijke aspecten

Het syndroom van Wernicke-Korsakov (WKS) kent verschillende beloopsvormen: volledig herstel, overlijden, blijvend syndroom van Korsakov, en vormen met ernstiger defecten. Vroeg-signalering van motorisch defecten bij het syndroom van Wernicke-Korsakov heeft grote waarde voor de kwaliteit van de diagnose, prognose en het voorkomen van chronische cognitieve en motorische functiestoornissen. Binnen deze onderzoekslijn verricht Jan Wijnia, Specialist Ouderengeneeskunde, postdoctoraal onderzoek naar motorische problemen en de prognose van het functioneren bij patiënten die opgenomen worden in de acute en chronische fase van WKS. Hij werkt in dit onderzoek samen met Corine Knulst.

Onderzoekslijn 2: Korsakov cognitie, gedrag en revalidatie

De huidige kennis over het cognitieve en gedragsmatige functioneren van mensen met het syndroom van Korsakov heeft nog slechts in beperkte mate geleid tot verbetering van de cognitieve revalidatie. Binnen deze onderzoekslijn verricht Erik Oudman, psycholoog, postdoctoraal onderzoek naar het geheugen en lerend vermogen bij patiënten met het syndroom van Korsakov.

Recentelijk verrichtte hij onderzoek naar het foutloos opnieuw aanleren van alledaagse vaardigheden. Momenteel verricht hij ook onderzoek naar eenzaamheid, Theory of Mind en het emotionele functioneren van mensen met Korsakov.

Onderzoekslijn 3: Korsakov autonomie, persoonlijkheid en zorg

Lichamelijke beperkingen, cognitieve en gedragsstoornissen hebben een grote impact op de autonomie van cliënten met het syndroom van Korsakov.

Mirjam van Dam, PVO-er en verpleegwetenschapper, doet promotieonderzoek naar zorgproblemen bij mensen met het syndroom van Korsakov op verpleegkundig gebied. Recentelijk is ze gestart met haar literatuuronderzoek.

Floor Groeneveld, Muziektherapeut en beleidsmedewerker, verricht onderzoek naar het inzetten van MP3-spelers en het effect daarvan op het mentaal functioneren van bewoners van Slingedael.

ONDERZOEKSCOMMISSIE STELT ZICH VOOR

Ik ben Albert Postma, hoogleraar Klinische Neuropsychologie aan de Universiteit Utrecht (sinds 2009; maar ook daarvoor al jaren werkzaam bij de Universiteit Utrecht). Ik geef daar les over mentale functies (de centrale denkprocessen van ons brein) en wat er mis gaat bij verschillende vormen van hersenbeschadiging. Ik doe ook onderzoek op dit gebied en met name op het gebied van het geheugen en ruimtelijke cognitie. Over dit laatste verschijnt binnenkort het boek "Neuropsychology of Space" dat een fraai overzicht geeft van het Utrechtse en internationale onderzoek naar hoe mensen de weg vinden en wanneer en waardoor ze vaak ook verdwalen. <http://store.elsevier.com/Neuropsychology-of-Space/Albert-Postma/isbn-9780128016381/>

Sinds eind 2014 ben ik tevens deeltijds verbonden aan Slingedael. Ik probeer hier recente neuropsychologische inzichten en methoden te vertalen naar de praktijk. Een fraai voorbeeld is natuurlijk de studie van Erik Oudman over foutloos-leren. Een recenter onderzoek is dat van Sarah Hoes, student neuropsychologie in Utrecht, naar hoe dynamische lichtinstellingen waak-slaap ritmes van bewoners positief kunnen beïnvloeden en zo ook stemming/gedrag overdag kunnen stimuleren. In beide voorbeelden beginnen we met inzichten vanuit de neuropsychologische literatuur en vertalen we dat naar het concrete praktijkonderzoek.

Ik geef in Slingedael leiding aan de onderzoekscommissie. Wij verzorgen onder andere de onderzoeks-seminars. Bij deze de oproep aan wie interesse heeft in hoe onderzoek de praktijk kan verbeteren om aan te schuiven en actief mee te doen. Ik ben ongeveer een keer in de twee weken op Slingedael te vinden, doorgaans op een van de Flex kamers, meestal op de woensdagen. Loop gerust een keer binnen.

Ik ben Mirjam van Dam en werk 3 dagen als Praktijkverpleegkundige op de afdelingen Brink&Terp in Tussendaal en 1 dag als onderzoeker in Slingedael. Ik ben begin 2011 geslaagd voor de HBO-V, hierna heb ik de master verpleegwetenschappen gevolgd en ik ben nu bezig met de opleiding tot praktijkverpleegkundige. Ik ben onlangs begonnen aan mijn promotieonderzoek. Het onderzoek zal ingaan op de specifieke zorgbehoeften en verpleeginterventies bij mensen met het syndroom van Korsakov. Ik zie onderzoek als een manier om het verpleegkundig handelen te onderbouwen en versterken. Mede door onderzoek maak je de positie van de beroepsgroep Verpleegkundige & Verzorgende sterker en kan je op hoog niveau meepraten over het inrichten van de zorg. Uiteindelijk zou dit tot de beste zorg voor de bewoner moeten leiden. Ik kom oorspronkelijk uit Veldhoven bij Eindhoven, maar woon nu alweer 4 jaar samen met haar vriend in Rotterdam.

Hallo allemaal,

Mijn naam is Floor Groeneveld maar sta ook wel bekend als 'het meisje van de muziek met dat rode haar'. Naast mijn werkzaamheden als muziektherapeut zit ik ook in de onderzoekscommissie en mijn net afgeronde opleiding Zorgethiek- en beleid heeft er voor gezorgd dat ik het erg leuk vind om mij in huis bezig te houden met onderzoek. Voor mij afstuderen heb ik daarom gekeken op welke manier je contact kunt creëren bij mensen met Korsakov doormiddel van muziek en voor Topcare houd ik mij onder andere bezig met het inzetten van mp3 spelers bij bijvoorbeeld onrust. Heb je vragen/ideeën/opmerkingen/suggesties voor onderzoek? Laat het gerust weten!

Jan Wijnia werkt als specialist ouderengeneeskunde onder meer in het team van de opname afdeling. Zijn interesse ligt in het overgangsgedrag. Verder heeft hij een brede interesse. En specifieke ervaring in neurologische diagnostiek, CVA-verpleeghuisrevalidatie, intramurale PG-crisisopvang, palliatieve zorg en acute dienst in de ambulante GGZ (sociale psychiatrie). Deskundigheid en cliëntgerichtheid vindt hij belangrijke onderdelen van zijn werk. Hij hoopt dat nog verder te ontwikkelen. Als opleider doet Jan de meerjarige kaderopleiding voor opleiders. November 2015 promoveerde Jan in vier jaar bij prof. C.L. Mulder, Erasmus MC, op de vroegdiagnostiek van Wernicke-Korsakov. De resultaten van onderzoek helpen ons op de opname afdeling om een aantal patronen in de praktijk te herkennen. De eerste fase van vitamine B1 gebrek is wel bekend als de ziekte van Wernicke. In de literatuur wordt vaak gezegd dat Wernicke sluipend begint. Maar dat is een vergissing. Het begin is te herkennen aan een delier. De ziekte van Wernicke manifesteert zich dus als een delier. Als het delier verdwijnt, komt het syndroom van Korsakov tevoorschijn. Jan vindt dat er nog veel witte plekken zijn op het gebied van Korsakov om nog verder te ontdekken. En dat hoopt hij de komende jaren verder uit te werken. Jan is gehuwd met Cari, die hij heeft leren kennen in het team van de Stichting Kruispost die medische en psychosociale hulpverlening biedt aan mensen die in de reguliere zorg geen hulp konden vinden. Samen hebben zij drie kinderen en een appelboom.

Mijn naam is Elles Lotterman en ik ben werkzaam als kwaliteits- en beleidsmedewerker in Slingedael. Ik heb een verpleegkundige achtergrond, ben reeds 26 jaar werkzaam in de organisatie, waarvan 6 jaar in Slingedael en ben ondersteunend lid van de Onderzoekscommissie. Naast secretariële ondersteuning en het verzorgen van rapportages ten behoeve van de Topcare status vind ik het een uitdaging om vanuit de praktijksituatie in Slingedael te helpen om verbetervoorstellen en onderzoeksvoorstellen zoveel mogelijk met elkaar te verbinden. De uitdaging is om zo de kwaliteit van zorg aan bewoners te verbeteren.

Ik ben Erik, 30 jaar, getrouwd met Doriënke en ik woon in Gouda. Graag vertel ik je wat het verbinden van onderzoek met het werken in de praktijk een sterke combinatie maakt. Mijn praktische werk geeft voldoening omdat het gaat over het verder helpen van echte mensen, terwijl het onderzoekswerk behandelingen voor een hele groep mensen kan verbeteren. Door beide elementen te combineren kunnen de vragen van echte mensen behandelingen voor hele groepen mensen verbeteren. In mijn promotieonderzoek in Slingedael kreeg ik de kans om vragen uit de praktijk om te zetten naar onderzoek, zoals:

- Hoe kan je Korsakov het beste vaststellen?
- Kan iemand met Korsakov nog leren, ondanks de schade aan het geheugen? Hoe dan?
- Wat is de kwaliteit van leven van mensen met Korsakov in vergelijking met mensen met dementie?

Een mooi voorbeeld van dit onderzoek was het onderzoek samen met Sandra Kerklaan en Karen Lindsen naar het leren bedienen van een wasmachine en het daardoor vergroten van de zelfredzaamheid van bewoners. Ook het maken van een interviewboek samen met Kristien Bortels was een praktijkgericht onderzoeksproject waaraan ik goede herinneringen heb. Mijn doel is meer van dit soort onderzoeken te gaan doen waarbinnen de capaciteiten van mensen met Korsakov optimaal ingezet worden en er meer mogelijkheden zijn voor individuele behandeling. Ik word enthousiast van nieuwe ideeën die voortkomen uit dit doel.